

Búcsú az egyetemről

Elnök Urak, Ügyvezető Igazgató Úr, Főrabbi Urak, Kollégáim, Barátaim!

Mindenekelőtt engedjék meg, hogy az udvariasság szabályainak megfelelően gratuláljak Dr. Vajda Károlynak, az új megbízott rektornak, kívánva neki az elkövetkezendő időszakra sok erőt, alkotókészséget, türelmet, empátiát, hogy bölcsességgel ובדעת בבינה בחכמה és tudással vezesse a 141 éves intézményt a következő periódusban.

Tisztelt Barátaim!

Ahogy bejöttem a kapun, érzelmek ragadtak meg.

Amikor 1963-ban beléptem a *Bérkocsis* utcába, nem gondoltam volna, hogy 55 évvel később a *Scheiber Sándor* utcából fogok kimenni. Hiszen közös munkálkodásunk egyik nagy eredménye, hogy a 20. század magyar zsidóságának kiemelkedő tudósa utcanévet kaphatott!

Így most egyetemünk a *Scheiber Sándor utcában* található.

A bejáratnál két oldalon csendben díszleg az a kis kert, amit annak idején együtt ültettünk. Nagyobb részt Sommer kolléga és a közösség szervezők gondozták és most látható, hogy még „*mindig virágzik a sárga rózsa.*”

Aki velem együtt volt fiatal, az ismeri e mondat történeti és ideológiai hátterét.

Az aulába lépve, megrendítő márványtáblák fogadják a látogatót. Az első arról szól, hogy 1856-ban megalapítják az Országos Izraelita Tanítóképzőt, amely több száz zsidó pedagógust adott a magyarországi zsidó iskoláknak, és a magyar pedagógiának. Jelentős részük odamaradt a soában.

E helytől két méterre az *„Őrizze e tábla a 89 meggyilkolt rabbi, a 39 meggyilkolt rabbi növendék és 24 e házban tanult zsidó gimnazista emlékét”* tábla található.

Mellette egy harmadik márványlap, mely az egykori zsidó iskolák szinte „megszámlálhatatlan” mártírjának állít emléket. Minden évben – és ezt jól tudjátok, akik velem együtt dolgoztatok – a Jom hásoá napján a közös káddis elmondása után egy kavicsot tettünk a táblák alá.

Ittlétem sok évének legnagyobb fájdalma, hogy számos próbálkozásom ellenére sem sikerült az épület alatti pincerendszert – ahova sok ezer zsidót zsúfoltak be 1944-ben – emlékhellyé alakítani. Ez volt az a bizonyos „kisegítő toloncház”, akiket innen elhurcoltak, azok közül csak kevesek térhettek vissza. Érdemes lenne továbbra is mindent elkövetni azért, hogy ez az autentikus soá hely méltó és reprezentatív teret kapjon a magyarországi zsidóság memória történetében.

A földszinten végighaladva – természetesen a hozzám legközelebb álló, legkedvesebb és legdrágább – helyhez, a zsinagógához értem. Odajártam gimnazistaként, seminaristaként, és 1970. július 12-én ott húztam feleségem ujjára a gyűrűt, és mondtam בטבעת לי מקודשת את הרי, és mondtam זו כדת משה וישראל. Az embernek köszönhető, s Ő nem más, mint a feleségem.

A zsinagógában mindig megérintenek az ablakok. Csapat munka volt, közös ötlet, hogy a zsinagógát színes ablakokkal töltsük meg.

Az egyik oldalon az emlékezés táblái, a másikon a sok szín.

Amikor Jom Kippurkor imádkozunk, a nap beragyog a színes ablakokon, mintha azt mondaná, igenis אחריתך תקוה יש van remény, van jövője a követő nemzedéknek.

Az első emeleten a módszertani központ, illetve a könyvtár, a szívem másik csücske, található. Amikor idejöttem, idejöttünk, ládákban álltak a könyvek, nem volt rendezett könyvtár. Nagyon

nehéz körülmények között újjászerveztük. Mindazoknak, akik ebben a munkában részt vettek, hálás szívvel mondok most is köszönetet.

Ahogy jövök tovább, a folyosón a zsinagóga orgonája jut eszembe. Igen én voltam az, aki a Rabbiképzőben „megszüntettem” a sábati és az ünnepi orgonajátékot. Egyszer-egyszer azonban így is megszólalt a hangszer, főleg eső szlichot előtt, szombat éjjel, amikor a Szól a kakas már című dalt is elénekeltük együtt.

Ahogy jöttem feljebb, emlékek tolultak elém a tudományról, a tudományos gondolkodásról, a hallgatói önkormányzatról, a felelősségről, a hűségről és a sok-sok szeretetről, amelyet próbáltam adni, és néha visszakapni.

Külön köszönet azoknak a drága és kedves kollégáimnak, barátaimnak, tanítványaimnak, akik vették a fáradságot, hogy több ezer kilométerről eljöjjenek Németországból és Angliából, hogy itt legyenek velem ezen a mai napon.

Kedves Barátaim!

1973-ban Scheiber Sándor, mindannyiunk tanítómestere behívott az igazgatói irodába.

Ez a szoba őrzi most a Rabbiképző elhunyt igazgatóinak emlékét.

„Schöner, szeretnék veled beszélni”- mondta – volna kedved egy rabbijelöltet korrepetálni?

Négy és fél évtizede már tanítottam ebben a házban. Próbáltam alázattal, sok-sok empátiával és időnként kompromisszumokkal végezni munkámat. Köszönöm mindazoknak, akik segítettek, a MAZSIHISZ mindenkori vezetőinek, az OR-ZSE Egyetemi és Rektori Tanácsa tagjainak, oktató kollégáimnak, az egyetem összes polgárának, mindenkinek, aki e házban dolgozott és dolgozik a mai napig.

Oláh János az elmúlt hetiszakaszt idézte: *„és nem volt víz a közösségben...”*

A víz gondolatával kívánom befejezni.

Amikor Önök a zsinagógába belépnek, azt látják, hogy a zsinagóga ajtajával szemben van egy falikút. 1996-ban, végigsétáltam a régen nem látott falak között, s amikor lementem a pincébe, észrevettem, hogy valami kitüremkedik a földből. Mikor jobban szemügyre vettem, kikapartam a földből, akkor láttam meg az 1854-ből származó kézmosót, amely egykoron valamelyik vidéki

zsinagóga előterében állhatott. Szimbolizálva a lelki és fizikai megtisztulást.

Mertünk nagyot álmodni, *vizet vezettünk az immár rendbehozott mosdóba*, így újra működőképesé tettük.

Most is van éltető víz, ahogy a Tóra mondja **מַיִם חַיִּים** !

A mi éltető vizünk a Tóránk, a tudományunk, amely fenntartotta ezt az intézményt több mint 14 évtizeden keresztül.

Azt kívánom oktató kollégáimnak, hallgatóinknak, Önöknek, valamennyiünknek, hogy sok-sok élményben legyen még részük itt e házban az oktatásban és az imádság házában egyaránt.

Bízva a Mindenhatóban, az Ő gazdag áldását kérem az Alma Materra, hogy az elkövetkező évtizedekben is a rabbiképzés és a zsidó vallástudomány otthona legyen! Salamon király imáját idézem, a Világ Alkotója vigyázza e Házat éjjel és nappal:

נְיוֹם לַלַּיְלָה, הַזֵּה הַבַּיִת-אֶל פֶּתַח עֵינַי לְהֵיוֹת

חֶפְצֵי מַלְכִים

Köszönöm megtisztelő figyelmüket, és nem utolsó sorban az elmúlt 22 közös évet!